

Veiledning til forskrift om **godkjenning** av foretak for **ansvarsrett**

Forskriften er gitt av Kommunal-
og arbeidsdepartementet
22. januar 1997 nr. 35 og endret
senest 29. august 2001.

belogo

Statens bygningstekniske etat

GODKJENNING AV FORETAK FOR ANSVARSRETT

Innholdsfortegnelse

Innledning	7
Kap. I Innledende bestemmelser	9
§ 1 Formål	9
§ 2 Virkeområde	9
§ 4 Foretak og andre som kan gis godkjenning	11
§ 5 Godkjenningsområde	11
§ 5a Fastsetting av blanketter	13
Kap. II Krav til foretakenes system	14
§ 6 Generelle krav for oppfyllelse av plan- og bygningslovgivningen	14
§ 7 Kunnskaper om plan- og bygningslovgivningen	16
§ 8 Tilleggskrav for de enkelte funksjonene	17
§ 9 Dokumentasjon for oppfyllelse av systemkrav. Tilsyn	19
Kap. III Krav til utdanning og praksis - faglig ledelse	20
§ 10 Utdanningsnivåer	20
§ 11 Krav til utdanning og praksis innen det enkelte godkjenningsområdet	21
Kap. IV Oppdeling i tiltaksklasser	25
Kap. V Lokal godkjenning av foretak mv for ansvarsrett	27
§ 16 Lokal godkjenning av foretak mv	27
§ 17 Personlig godkjenning	28
§ 18 Gebyr for lokal godkjenning	30
§ 19 Foretakets opplysningsplikt. Endringer m m	30
§ 20 Tilbaketrekking av lokal godkjenning.	30
§ 21 Klage - lokal godkjenning	32
Kap. VI Sentral godkjenning av foretak	33
§ 22 Sentral godkjenning	33
§ 23 Godkjenningens varighet. Fornyelse	33
§ 24 Søknad om sentral godkjenning av utøvere for ansvarsrett	33
§ 25 Sentral godkjenning av foretak innen tiltaksområder som behandles etter annen lovgivning	34
§ 26 Foretakets opplysningsplikt om endringer av betydning for den sentrale godkjenningen	34
§ 27 Tilbaketrekking av sentral godkjenning.	34
§ 28 Register over foretak med sentral godkjenning	35
§ 29 Gebyr for sentral godkjenning	35
§ 30 Klage	35
Kap. VII Ikraftsetting og overgangsordninger	36
§ 31 Ikrafttreden	36
§ 32 Overgangsbestemmelser	36

Innledning - om godkjenning

3. utgave - januar 2002

Denne veiledningen behandler forskrift om godkjenning av foretak for ansvarsrett (GOF). Forskriften stiller krav til tilstrekkelige faglige kvalifikasjoner og krav til styringssystemer hos de foretak som ønsker å påta seg oppgaver i byggesaker etter plan- og bygningsloven.

Som følge av mindre endringer i forskriften som trådte i kraft 1. januar 2002 og ny godkjenningskatalog som planlegges utgitt i 2002 har vi funnet det nødvendig å revidere veiledningen. Den nye veiledningen er kortet en del ned for å gjøre den mer brukerrorettet.

En viktig endring er at foretakets faglige ledelse skal vurderes samlet. I stedet for at en ved godkjenning vurderer de enkelte faglige lederne i foretaket, skal det vurderes om foretakets ledelse *samlet* innehar de nødvendige faglige kvalifikasjoner. Det betyr at den faglige ledelse samlet sett skal være tilstrekkelig kvalifisert til å kunne utføre oppgaver innenfor de innvilgede godkjenningsområdene som ansvarlig etter plan- og bygningsloven. Det vil derfor ikke være nødvendig å søke godkjenning for hver enkelt faglig leder, så lenge den faglige ledelse består av personer som samlet kan dokumentere utdanning og praksis. Endringen har praktisk betydning som vil frigjøre tid i foretak og i godkjenningsordningen ved at antallet faglige ledere som skal dokumenteres og vurderes blir mindre. Endringen betyr mindre for de små bedriftene.

Forøvrig er det foretatt en mindre reduksjon i praksistid for faglig ledelse i foretak som skal være ansvarlig samordner.

Forskriften er også endret slik at varigheten til den sentrale godkjenningen økes fra to til tre år. Foretak som allerede har sentral godkjenning ved ikrafttredelsen av forskriftsendringene, vil få godkjenningen automatisk forlenget med 12 måneder. Dette vil frigjøre tid for bedriftene og Statens bygningstekniske etat som kommer til å bruke frigjort tid til økt tilsyn.

Forskriften om organisering av sentral godkjenning (ORG) er opphevet, og både godkjenningsnemnda og fagrådet er fjernet. Fra nå gir Statens bygningstekniske etat sentral godkjenning. På den måten frigjøres det ressurser som kan bidra til raskere og mer effektiv saksbehandling samt et bedre tilsyn. Klagenemnda er opprettholdt i utvidet form.

Om godkjenningsordningen

Sentral godkjenning er et hjelpemiddel for alle foretak som skal være ansvarlig for søknad, prosjektering, utførelse, samordning eller kontroll av tiltak som krever byggetillatelse. Foretak med sentral godkjenning oppnår en enklere byggesaksbehandling i kommunen, fordi kommunen normalt skal legge den sentrale godkjenningen til grunn ved vurdering av ansvarsrett. Sentralt godkjente foretak kan dermed vise frem beviset for sin sentrale godkjenning istedenfor å dokumentere kompetansen sin i hver enkelt byggesak.

Godkjenning av ansvarsrett

Ansvarsrett tildeles av kommunen ved behandlingen av det enkelte byggeprosjekt, hver gang. Hensikten med bestemmelsene om ansvarsrett er å sikre at aktørene i byggeprosessen har tilfredsstillende kvalifikasjoner innen de ulike funksjonene, slik at byggetiltakene ikke blir dårligere enn det minimum som kreves i plan- og bygningsloven med forskrifter. Derfor stilles det krav til faglig sammensetning, organisering og styringssystem i foretakene. Reglene om ansvarsrett er et virkemiddel for å sikre kvaliteten på det som utføres i bygge- og anleggsbransjen.

Sentral godkjenning

Den sentrale godkjenningen er et effektivt hjelpemiddel for foretakene og kommunene ved behandling av den enkelte byggesøknad. Dersom et foretak har sentral godkjenning, skal kommunen normalt legge den sentrale godkjenningen til grunn ved tildelingen av eventuell ansvarsrett. Kommunen skal ved behandlingen av byggesøknaden som utgangspunkt nøye seg med å vurdere om den sentrale godkjenningen er i overensstemmelse med det aktuelle prosjekt. Foretak som har sentral godkjenning slipper dermed å dokumentere faglig ledelses kvalifikasjoner i hver enkelt byggesak. Det gir raskere behandling lokalt. Satsene for byggesaksgebyret er jevnt over lavere for de foretakene som har sentral godkjenning.

Sentral godkjenning må fornyes etter tre år (mens lokal godkjenning bare har samme varighet som tillatelsen til tiltaket).

Foretak som søker sentral godkjenning, må dokumentere faglig ledelses kompetanse, og opplyse om foretakets organisering og styringssystem. En systematisk styring av foretaket gjennom et egenkontrollsystem skal sette det i stand til selv å kunne bekrefte at arbeidet er utført riktig og hindre gjentakelse av feil. Det er viktig å merke seg at det styringssystemet som kreves etter godkjenningsforskriften gjelder ved siden av arbeidsmiljølovens krav til internkontrollsystem.

Den sentrale godkjenningsordningen skal bl.a.:

- gjøre det lettere for foretakene å utvikle integrerte egenkontrollsystemer
- reduere papirmengden og lette søknadsprosedyren for foretakene ved at de slipper å dokumentere kvalifikasjonene for hver gang det søkes om byggetillatelse
- føre til enklere søknadsbehandling i kommunene
- skape forutberegnelighet og oversikt i markedet gjennom registrering i et åpent register
- sørge for likebehandling av søknader om lokal godkjenning/ansvarsrett

Sentral godkjenning utstedes av Statens bygningstekniske etat.

Godkjenningskatalogen

Godkjenningskatalogen er utarbeidet til bruk i den sentrale godkjenningsordningen, for på den måten å ha noe å vurdere foretakenes kvalifikasjoner opp mot. Den er et hjelpemiddel til bruk ved klassifisering av byggetiltak og godkjenning av foretak for ansvarsrett etter plan- og bygningsloven.

I den kommunale søknadsbehandlingen skal kvalifikasjonene måles opp mot de krav som stilles til det aktuelle byggeprosjektet.

Kap. I Innledende bestemmelser

§ 1 Formål

Godkjenningsordningen har som formål å sikre at foretak som på vegne av tiltakshaver påtar seg ansvar for å utføre søknadspliktige oppgaver etter plan- og bygningslovens § 93, har dokumentert at foretaket innehar tilstrekkelig faglige kvalifikasjoner og tilfredsstillende kvalitetssystem til å kunne frambringe et sluttprodukt med den kvalitet eller beskaffenhet som er fastsatt i plan- og bygningslovgivningen.

§ 2 Virkeområde

Den sentrale godkjenningsordningen retter seg i utgangspunktet mot søknadspliktige tiltak (se plan- og bygningslovens § 93). Kvalifikasjonskrav for foretak med ansvarsrett i medhold av §§ 93 b, 97 og 98 gjelder både ved lokal og sentral godkjenning av foretak.

Forskriften omfatter generell godkjenning av foretaks kvalifikasjoner og kommunal godkjenning av ansvarsrett for oppgaver knyttet til det enkelte tiltak. Forskriften gir regler for hvordan oppgaver representert i et tiltak skal deles i funksjoner, fagområder og tiltaksklasser.

Det betyr at oppgaver som framgår av en ansvarsoppgave må legges til en fagkategori og en tiltaksklasse. En slik framstilling av oppgavene kalles for klassifisering av oppgaver og denne klassifiseringen vil være bestemmende for kompetansekravene til utøvere i det enkelte tiltak. Man kan også si at man klassifiserer oppgavene i en byggesak i funksjoner, fagområder og tiltaksklasser.

Utøvere må dokumentere kvalifikasjoner i henhold til fagområde og tiltaksklasse. Kvalifikasjonskravene er nærmere beskrevet i GOF kap. III. Foretak som ønsker det, kan dokumentere sine kvalifikasjoner hos Statens bygningstekniske etat.

Oversikten over oppgaver i et prosjekt i forbindelse med søknad om ansvarsrett (ansvarsoppgaven) vil oftest være bestemt av den kontraktsoppbygging som er valgt. Hovedregelen er at de ansvarlige har ansvar ovenfor myndighetene som de også har overfor tiltakshaver. Ofte vil de som har kontrakt direkte med tiltakshaver, påta seg behov for ansvarsrett. Hovedentreprenøren vil kunne være ansvarlig overfor bygningsmyndighetene for underentreprenørers oppgaver. Dette forutsetter i utgangspunktet at underentreprenørers kvalifikasjoner ligger innenfor det en hovedentreprenør har kompetanse til å forestå. Underentreprenører behøver altså i slike tilfeller ikke stå som ansvarlig utførende.

Plan- og bygningsloven hjemler en rett for kommunen til å pålegge bruk av særlig kvalifiserte utførende foretak for de deler av prosjektet som hovedentreprenør selv ikke utfører, jf. pbl. § 98 nr. 2. Gjennom godkjenningssområder, er det lagt til rette for en slik (begrenset) oppdeling av ansvarsretten. Hovedentreprenøren kan gjennom denne modellen få ansvarsrett for oppgaver som utføres av underentreprenører på områder hvor han selv ikke kan stille de nødvendige kvalifikasjoner for selv å utføre oppgavene.

Etter forskriften kan kommunen kreve ytterligere oppdeling. I slike tilfelle er det aktuelt med særskilt godkjenning for underentreprenør.

§ 3 Definisjoner

GOF § 3 inneholder noen definisjoner av begreper som finnes i forskriften. Begrepet «faglig leder» er ved siste forskriftsendring endret til «faglig ledelse». Med «faglig ledelse» forstås personell som er

bemyndiget av foretakets ledelse til å ta beslutninger av betydning for oppfyllelse av myndighetskrav ved utøvelse av oppgaver i forbindelse med søknadspliktige tiltak. Det er m.a.o. de samlede faglige kvalifikasjoner til den faglige ledelse som er avgjørende i vurderingen av foretakets fagkompetanse.

§ 4 Foretak og andre som kan gis godkjenning

1. Hvem som kan få godkjenning

Sentral og lokal godkjenning for ansvarsrett gis til registrerte foretak og offentlige organer som kan påta seg ansvar overfor kommunal bygningsmyndighet for oppfyllelse av byggebestemmelser.

Godkjenning er aktuelt for statlige og kommunale utbyggere som ønsker å påta seg søker-, prosjekterings-, kontroll-, samordner eller utførende oppgaver.

Praksis i godkjenningsordningen viser at også organisasjoner kan søke sentral godkjenning. Mye tyder på at alle juridiske personer i prinsippet kan søke godkjenning for ansvarsrett. Når man således i godkjenningsforskriften bruker begrepet «foretak» må dette forstås i en meget vid betydning.

2. Foretaket må være registrert

Kun foretak registrert i foretaks- eller enhetsregisteret kan godkjennes for ansvarsrett, se Brønnøysundregistrene på internett: <http://www.brreg.no>. Foretak som er tildelt et foretaksregistreringsnummer kan godkjennes.

3. Norske og utenlandske foretak

Foretak fra en EØS-stat som ikke er registrert i foretaksregisteret eller i enhetsregisteret må dokumentere at det er registrert i tilsvarende foretaksregister eller bransjeregister i sitt eget land.

Det følger av foretaksregisterloven at norske foretak er foretak med hovedkontor i Norge. Andre foretak er regnet som utenlandske. For øvrig skal all dokumentasjon ved søknad om godkjenning for ansvarsrett være på norsk, dansk eller svensk.

§ 5 Godkjenningsområde

1. Foretakenes godkjenningsområder

Godkjenningsområder angir hvilke funksjoner og fagområder foretaket har kompetanse innenfor, samt hvilket nivå foretaket er ansett kvalifisert for med hensyn til vanskelighetsgrad og omfang.

2. Funksjoner som foretak kan godkjennes for

Søknadspliktige tiltak i henhold til plan- og bygningslovens § 93 består vanligvis av en rekke arbeidsoppgaver som utføres av en eller flere utøvere. Arbeidsoppgavene inndeles som tidligere nevnt i fagområder, tiltaksklasser og funksjoner. Her skal inndelingen i funksjoner beskrives nærmere.

a. Ansvarlig søker

Ansvarlig søker skal sørge for at det er dokumentert i søknaden hvorledes alle relevante krav i bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven skal oppfylles. Der ansvaret for prosjekteringen er oppdelt, skal ansvarlig søker samordne søknaden.

b. Ansvarlig prosjekterende

Hver enkelt ansvarlig prosjekterende er ansvarlig for sin del av prosjekteringen.

c. Ansvarlig samordner for utførelsen

Hvor ansvarsretten i utførelsen er delt opp, skal det oppnevnes en ansvarlig samordner som skal være bindeledd mellom de ansvarlig utførende, tiltakshaver og kommunen.

d. Ansvarlig utførende

Ansvarlig utførende er ansvarlig for at tiltaket blir utført i samsvar med den gitte tillatelsen og bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven. Ansvarlig utførende er også ansvarlig for at bestemmelsen i § 100 (Sikringstiltak. Utstyr for byggearbeide) blir overholdt og at det blir sendt melding til kommunen ved avsluttet arbeid, jf. § 99 (Sluttkontroll og ferdigattest). Det samme gjelder gjennomføring av kontrollform og kontrollplan, jf. § 97 (Kontroll med tiltak). Ansvarlig utførende har plikt til å gi de opplysninger som er nødvendig for utførelse av kontrollen.

e. Ansvarlig kontrollerende for prosjektering og utførelse

Ansvarlig kontrollerende for prosjekteringen og utførelsen er ansvarlig for å kontrollere om tiltaket er henholdsvis prosjektert og utført i samsvar med den gitte tillatelse og bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven.

3. Fagområder foretak godkjennes for

Et fagområde kan være hele tiltaket eller deler av tiltaket. Beskrivelse av fagområder er gitt i godkjenningskatalogen.

4. Foretaksklasse

Med foretaksklasse menes det kvalifikasjonsnivå som et foretak ved sin faglige ledelse har innen et godkjenningsområde. Det vises til kvalifikasjonskrav som stilles til foretakets faglige ledelse i kapittel III.

Tiltaksklasse beskriver tiltakets vanskelighetsgrad og mulige konsekvenser av mangler og feil, og dermed krav til nødvendig kvalifikasjoner hos de ansvarlige foretak.

§ 5 a Fastsetting av blanketter

Bestemmelsen gir departementet adgang til å fastsette blanketter til bruk ved søknad om lokal eller sentral godkjenning.

implementering kan også foretas for systemer etter forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- og anleggsplasser (byggherreforskriften) av 21. april 1995 nr. 377, som setter krav til byggherren, men som i stor grad er rettet mot prosjekterende og har arbeidsmiljø og sikkerhet på byggeplassen som sitt virkeområde. Ved dokumentasjon bør man være oppmerksom på at både vanskelighetsgrad og konsekvens er ivarettatt.

Ved hjelp av styringssystem etter plan- og bygningsloven skal den ansvarlige utøver påse at vilkår i tillatelsen og krav som fremgår av plan- og bygningsloven med forskrifter, arealplaner og vedtekter er oppfylt.

Det er viktig å merke seg at systemkravene også gjelder for enkeltmannsforetak. Ettersom kravene til foretakssystem er relativt nye gjennom pbl-reformen 1997, forventes det ikke at alle foretak som søker godkjenning for ansvarsrett ennå har et fullt utbygd foretakssystem. Det systemet som forskriften foreskriver må nødvendigvis bygges opp over tid hvis det skal være tilpasset virksomheten og være «troverdige». Det som er vesentlig i begynnelsen er at foretakets system inneholder alle grunnelementene som kreves etter forskriften kap. II og at en del (sentrale) rutiner og prosedyrer er skriftlig nedtegnet. Det forutsettes imidlertid at systemet over tid blir løpende utbygd og komplettert, og at foretaket har som en del av sin kvalitetstenkning å videreutvikle systemet. Gjennom dette arbeidet vil foretaket dermed få på plass et system som er dekkende for virksomheten.

I Godkjenningskatalogen er det gitt en omtale av systemkravene som til dels er mer detaljerte enn det som framkommer i denne veilederen. Se nærmere om kravene til systemer i Godkjenningskatalogen.

a. Organisasjonsplan mv.

En viktig del av styringssystemet er å beskrive hvordan foretaket er organisert. Foretaket må ha tilgjengelig en oppdatert organisasjonsplan med angivelse av faglig ansvar. I følge GOF § 6 a skal organisasjonsplanen vise ansvars- og oppgavefordeling, prosjektorganisering og fordeling av kvalifikasjoner hos den faglige ledelse. Det skal også fremgå når foretaket må hente inn kvalifikasjoner hos den faglige ledelse. I Godkjenningskatalogen er det nærmere beskrevet hva en organisasjonsplan skal inneholde.

b. Identifikasjon av gjeldende krav i plan- og bygningslovgivningen

Det er en forutsetning for at foretak skal kunne oppfylle myndighetskrav, at kravene er synliggjort og forstått på ethvert nivå i organisasjonen. Foretak må innen sitt spesielle fagområde skaffe seg full oversikt over de krav og retningslinjer som gjelder etter plan- og bygningsloven.

c. System for å identifisere, rette opp og hindre gjentakelse av avvik

Ansvarlige foretak skal ha rutiner for å identifisere og rette opp avvik innen sitt ansvarsområde (kvalitetssikring). I tillegg skal foretaket ha rutiner for å lære av sine feil slik at samme feil ikke gjentar seg i senere prosjekter.

d. Styring av dokumenter

Ansvarlige foretak skal ha systemer for arkivering og gjenfinning av dokumenter. Systemet må ha rutiner for versjonskontroll og historikk, og være tilgjengelig for bygningsmyndighetene ved tilsyn.

§ 7 System for kunnskaper om plan- og bygningslovgivningen

Aktuelle bestemmelser i lover og forskrifter må gjøres kjent og tilgjengelig på alle nivå i foretaket. Dette er en forutsetning for at bestemmelsen i forskriftens § 6 b kan oppfylles. Innenfor alle funksjoner, fagområder og klasser må foretakets personell ha kjennskap til generelle bestemmelser i eller i medhold av plan- og bygningsloven vedrørende planarbeid, tekniske forhold i byggverk, utforming av bygninger, byggesaksbehandling, forhold på byggeplass og forhold til andre myndigheter. Kunnskapsnivået vil variere alt etter hvilket ansvarsnivå personen befinner seg på og hva slags oppgaver vedkommende skal løse.

Faglig personell hos ansvarlig prosjekterende, utførende og kontrollerende foretak må i tillegg vite om tekniske krav som gjelder det enkelte foretaks godkjenningsområder.

Faglig personell hos ansvarlig søker og samordner må ha kunnskap om forholdet til kommunal saksbehandling, samordning av krav, dokumentasjon og kontroll.

Den generelle kunnskap for å forstå og omsette forskriftens krav til utforming av byggverk, forutsettes å ligge i fagopplæringen/den tekniske utdanningen innenfor de enkelte fagområder.

Det er en forutsetning for godkjenning at foretakets personell har relevant regelkunnskap innenfor foretakets godkjenningsområde. Dette kan dokumenteres ved å henvise til f.eks. deltakelse i bransjeinterne kurs eller relevante eksterne kurs.

I styringssystem etter GOF stilles det krav til opplæringsplan for å fornye og vedlikeholde kunnskap innen foretakets fagområder. Det er viktig at foretaket har en klar oppfatning om hvordan man skal sørge for at faglig personell til en hver tid har nødvendig kompetanse til å løse oppgavene innenfor godkjenningsområdene og et system for å følge opp at så er tilfelle.

§ 8 Tilleggskrav for de enkelte funksjonene

Oppgaveløsning skal fremgå av rutiner

Foretaket må beskrive hvordan det løser oppgaver som er typiske innen dets godkjenningsområde. Prosedyrer og rutiner i et kvalitetssystem vil normalt oppfylle kravet.

Det må være referanse til generelle krav som stilles til oppgaven, metoder og utstyr som anvendes og hvordan en kan sikre og bekrefte riktig resultat. Det bør også angis rutiner for ansvarsfordelingen for oppgaven i foretak og i prosjekt.

1. Ansvarlig søker

Ansvarlig søker skal ha et administrativt system med rutiner for samordning av de enkelte prosjekteringsdisipliner, og for kommunikasjon med bygningsmyndighetene. Systemet skal dessuten ivareta samordning av prosjekteringskontroll og helhetlig organisering av ansvar i prosjektet.

2. Ansvarlig prosjekterende

Rutiner for prosjektering vil i hovedsak omfatte en beskrivelse av prosjekteringsmetoder, sjekklister, tverrfaglig gjennomgang, rutiner for verifisering av beregnings- og analysemetoder, samt beskrivelse og forslag til oppfyllelse av generelle tekniske krav som framkommer som vilkår i rammetillatelse. Det bør også gis en beskrivelse av maler for presentasjon av dokumentasjon. Det er viktig at systemet ivaretar og sikrer den faglige gjennomføringen av prosjekteringen.

3. Ansvarlig samordner

Foretak som fungerer som samordner må ha rutiner for samordning av intensjonene og bestemmelsene i tillatelsen. Oppfyllelse av bestemmelser innen de enkelte kravsområder, f.eks. konstruksjonssikkerhet eller bygningsteknisk brannvern, kan være delt på flere utførende. Rutiner må derfor beskrive samordners oppgave når det gjelder:

- å forvisse seg om at de enkelte utførende foretak blir tildelt ansvar i henhold til ansvarsoppgave i søknaden
- å gjøre myndigheter og tiltakshaver oppmerksom på forhold i tillatelsen eller generelle bygningsbestemmelser som ikke er dekket av ansvar
- å påse at det foreligger dokumentasjon for at det enkelte utførende foretak har oppfylt forutsetningene for eventuelle tillatelser og lovpålagte krav i henhold til bekreftet kontrollplan

Samordner bør ha rutiner for å foreta en avgrensning av oppgaver mellom de utførende foretak. Dette er behandlet under kontrollplaner i veiledning til saksbehandlingsforskriften (se nærmere i forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker).

4. Ansvarlig utførende

Systemet skal henvise til generelle utførelsesmetoder og spesifiserte krav til utførelse i prosjektmaterialiet slik at disse følges opp. Innen de fleste fagområder vil det finnes standardiserte krav til materialer og utførelse. Disse finner man i standarder, Byggforskeren fra NBI eller annen dokumentasjon, herunder foretakets egne interne arbeidsbeskrivelser. Ansvarlige foretak for utførelse bør ha rutiner for utførelse av forskjellige typer bygningsdeler, arbeider, installasjoner o.l. som vanligvis inngår i foretakets godkjenningsområde.

5. Ansvarlig kontrollerende

Ansvarlig kontrollerende må ha et system som skisserer hvordan kontrollen vil bli organisert, gjennomført og dokumentert i den enkelte byggesak. Systemet kan derfor bl.a. inneholde rutiner for organisering av kontroll, oppbygging av kontrolldokumentasjon og rapporteringsrutiner, sjekklister til bruk for detaljkontroll, varslingsrutiner, avviksmeldinger og rutiner for hvordan foretakets ledelse fører tilsyn med dokumentert egenkontroll.

Foretak som er akkreditert som inspeksjonsorgan i henhold til NS-EN 45004 innen relevant fagområde vil anses å tilfredsstille systemkravet for kontrollerende.

§ 9 Dokumentasjon for oppfyllelse av systemkrav. Tilsyn

1. Egenerklæring

Foretaket skal kunne dokumentere at de innehar et styringssystem som oppfyller kravene i plan- og bygningsloven med forskrifter. Ved søknad om godkjenning for ansvarsrett skal imidlertid ikke hele systemet fremlegges. Det er i utgangspunktet tilstrekkelig at foretaket ved egenerklæring godtgjør at kravene til styringssystem er oppfylt. Systemet vil bli etterspurt ved tilsyn.

Det er i alles interesse at styringssystemet etter denne forskriften blir innarbeidet i foretakets øvrige systemer. Et allment anerkjent KS-system vil normalt inneholde de elementene som er nevnt i § 6 - 8 og skal være rettet mot oppfyllelse av både kunde- og myndighetskrav.

2. Tilsyn

GODKJENNING AV FORETAK FOR ANSVARSRETT

Kommunen og Statens bygningstekniske etat kan føre tilsyn med at foretakene har systemer som oppfyller kravene i GOF kap. II. Styringssystemets dokumenter skal være tilgjengelig for bygningsmyndighetene på forlangende.

Kommunen fører tilsyn med pågående byggeprosjekter. Statens bygningstekniske etat kan føre tilsyn uavhengig av pågående prosjekter. Disse bør samordne sine tilsyn.

Dersom det skulle viser seg at feil eller mangler ved sluttproduktet kan føres tilbake til mangelfullt styringssystem hos noen av aktørene i et tiltak, vil dette kunne resultere i tilbaketrekking av godkjenningen.

Kap. III Krav til utdanning og praksis - faglige ledelse

§ 10 Utdanningsnivåer

Vil et foretak påta seg en søknadspliktig oppgave, må det bl.a. dokumenteres at foretaket innehar tilstrekkelig kvalifisert faglig ledelse. Kompetansen til den faglige ledelsen vurderes ut fra dokumentert utdanning og praksis.

Forskriften angir fire referansenivåer for teknisk utdanning. I tillegg til opplæring innenfor et fagområde på et gitt nivå, kreves relevant erfaring over en viss periode for at den faglig ledelse skal anses kompetent (jf. § 11). Kravet til utdanning i henhold til § 10 a er normalt fagopplæring som svarer til fagprøve. Forskriften åpner for å likestille annen utdanning enn fagbrev. Fagopplæring som svarer til fagprøve etter § 10 a kan f.eks. være yrkesbevis for anleggsmaskinførere som er gitt tidligere enn 1987. Ordningen med yrkesbevis opphørte 1. juli 1987 og ble erstattet av fagbrev. Tilsvarende kan tidligere utdanning fra elementært teknisk skole (i enkelte tilfelle) likestilles med fagbrev og dermed være tilstrekkelig for å oppfylle minimumskravet i § 10 a. Innenfor fagområder hvor det ikke eksisterer utdanning som fører til fagprøve, kan en fortolkning av begrepet «svarer til» åpne for å godta eksempelvis relevante fagkurs og sertifikater. Sammen med § 11 nr. 2 vil § 10 a i slike tilfeller kunne åpne for at kurs o.l. på et lavere nivå gir grunnlag for godkjenning.

Det er mulig at en faglig leder som har nødvendig utdannelse men lite praksis, og en annen faglig leder med svært bred realkompetanse, til sammen kan anses å inneha tilstrekkelig kompetanse til at foretaket vurderes som kvalifisert innen bestemte godkjenningsområder. Men det vil sjelden forekomme at helt fraværende praksis hos én faglig leder kan kompenseres med god praksis hos en annen. Tilsvarende vil manglende teoretisk fagopplæring hos én faglig leder sjelden kunne oppveies gjennom slik opplæring hos en annen.

Utdanningsnivåene ved søknad om lokal godkjenning er knyttet til det som er nødvendig for ansvarsrett for det konkrete tiltaket eller del av tiltaket. Det er derved ingen krav om at den faglige utdanningen må omfatte hele fagkretsen etter tradisjonell fagutdanning, når tiltaket kun omfatter avgrenset del og utdanningsnivået innen vedkommende del er tilfredsstillende.

Forskriften må forstås slik at foretak hvor den faglig ledelse helt mangler utdanning, i *utgangspunktet* ikke er kvalifisert for sentral godkjenning. I den enkelte byggesaken kan kommunen vurdere om forholdene kan ligge til rette for å gi dispensasjon etter plan- og bygningsloven § 7 også i slike tilfeller. Når særlige grunner foreligger, vil kommunen, f.eks. hvor foretakets ledelse kan vise til særlig lang og relevant erfaring med utførelse av en aktuell oppgave, kunne vurdere å dispensere også fra utdanningskravet. Det skal imidlertid mye til for at dispensasjon fra dette kravet kan gis. Se forøvrig departementets rundskriv H-12/97 s. 12 - 14 om dispensasjon fra kvalifikasjonskravene.

§ 11 Krav til utdanning og praksis innen det enkelte godkjenningsområdet

Faglig ledelse må ha kvalifikasjoner i henhold i GOF § 11 nr. 1. Kvalifikasjonskravene fremgår dels av tabellen og dels av de unntak og presiseringer som fremkommer i punktene a, b og c under tabellen. Opplæring eller utdanning og praksis må være relevant for ansvarsretten det søkes om. Foretakenes godkjenningsområder er ment å tilsvare det ansvaret foretakene vanligvis påtar seg i forbindelse med tiltak og som fremgår i søknad om ansvarsrett.

Ansvarlig søker

Ansvarlig utførende kan stå som søker for det samme tiltaket såfremt søkerfunksjonen kan henføre til tiltaksklasse 1 og 2 og man har nødvendig praksistid. Erfaring fra kontroll av utførelse antas å gi kunnskap som er relevant for funksjonen som ansvarlig søker.

Prosjekteringsledererfaring uten erfaring fra prosjektering kan være tilstrekkelig der dette etter en skjønsmessig vurdering anses forsvarlig. Prosjekteringsledererfaring gir overordnet kunnskap om andre prosjekteringsdisipliner og krav til byggverks virkemåte og funksjoner utover eget fagområde.

I tillegg til prosjekteringserfaring og prosjekteringsledererfaring, må det foreligge kjennskap til vanlige planforutsetninger og hva som kreves av dokumentasjon i en byggesak. Slik kunnskap kan dokumenteres ved erfaring fra å fremme byggesøknader på vegne av tiltakshaver, herunder det å sikre samtykke fra annen myndighet.

Ansvarlig samordner

Faglig ledelse i et samordnerforetak skal i tillegg til erfaring fra utførelse, kunne dokumentere ledelseskvalifikasjoner. Den tradisjonelle byggelederrollen anses som relevant praksis for den faglig ledelse hos ansvarlig samordner.

Tilsvarende vil erfaring fra prosjekt-, anleggs-, og byggeplassledelse kvalifisere for samordnerfunksjonen. I tillegg må det kreves erfaring fra tverrfaglig ledelse av byggarbeider med relevant konsekvens- og vanskelighetsgrad. Det må forlanges at samordner innehar allmenn kunnskap om plan- og bygningsloven med forskrifter på lik linje med det som kreves av søker. Dette må inngå i styringssystemet.

Ansvarlig kontrollerende

Krav til utdanning og praksis for kontrollerende er i utgangspunktet det samme som for de utøverne som skal kontrolleres. I tillegg kreves erfaring fra kontroll.

Omfattende kontrollererfaring kan imidlertid erstatte kravet til prosjekterings- og utførelseserfaring der dette etter en skjønsmessig vurdering anses forsvarlig:

En erfaren byggeleder vil eksempelvis kunne ha tilstrekkelig praksis fra kontroll av utførelse uten selv å ha praksis fra utførelse. Likeledes kan man tenke seg at faglig ledelse med solid kontrollererfaring fra kommunal bygningskontroll kan være kvalifisert for uten selv å inneha utførelseserfaring.

Reduksjon av praksislengde ved økt utdanning eller praksis

Ved økt relevant utdanning, eller særlig kvalifiserende praksis, kan kravene til praksislengde reduseres. Langvarig relevant praksis kan oppveie manglende utdanningsnivå. § 11 nr. 2 viser til at kravet til utdanning kan reduseres når man kan vise til praksis av lengre varighet.

Relevant praksis

Det er et krav etter § 11 at praksis er relevant i forhold til den ansvarsrett det søkes om. Ved vurderingen av relevant praksis, vektlegges følgende:

- Praksisens varighet og hvor oppdatert praksisen er.

Praksis av nyere dato tillegges større vekt enn eldre erfaring. Dette begrunnes med at nyere teknologi og metoder for utførelse kan gjøre at eldre praksis innenfor et godkjenningsområde anses foreldet.

- Praksisens tilknytning til godkjenningsområdet.
Faglig ledelse må selv ha utført arbeider innenfor området eller vært reell faglig leder for arbeidene, herunder ledet, fulgt opp og ført tilsyn med arbeidene.
- Hvorvidt praksis er forsvarlig gjennomført.
Ved bedømmelsen av om praksis har vært forsvarlig må man i mangel av andre konkrete holdepunkter når det gjelder oppfyllelse av kvalitetskrav til utførelsen, kunne se til om oppgaven etter plan- og bygningslovgivningen er utført tilfredsstillende. Ved bedømmelsen er man ikke bundet av å ta hensyn til praksis foretaket har som ansvarlig foretak. Også praksis som underentreprenør uten ansvarsrett, kan komme i betraktning. Feil som er begått for mange år siden, bør ikke telle, særlig der det er fortatt endringer i den faglige ledelsen siden den gang eller foretaket klart har lært av sine feil.

Ved lokal godkjenning er det rimelig å legge vekt på behovet for fremvekst av nye foretak innen næringen.

Der myndighetene betviler riktigheten av dokumentasjonen, kan de be om nærmere opplysninger eller redegjørelse for fremlagt dokumentasjon med hjemmel i forvaltningslovens § 17.

Faglig ledelse fra annen EØS-stat

Forskriften om godkjenning av foretak gir generelle henvisninger til EØS-avtalen som innebærer at utenlandsk faglig kompetanse skal godtas. Et utenlandsk foretak skal kunne godkjennes når norske myndigheter etter vurdering med bakgrunn i gjeldende norske bestemmelser og felleseuropeiske direktiver, har fastslått at foretaket har utført lignende arbeider i hjemlandet, ledelsen har tilsvarende kompetanse, foretaket er tilsvarende organisert osv. Dokumentasjonsplikten påhviler imidlertid den utenlandske søker. EØS-avtalen omfatter bl.a. direktiver på spesielle og generelle utdanningsområder.

Kap. IV Oppdeling i tiltaksklasser

Et tiltak kan bestå av forskjellige ansvarsområder som hver for seg kan klassifiseres etter funksjon, fagområde og tiltaksklasse.

Tiltakshaver ved ansvarlig søker, skal utarbeide en ansvarsoppgave som viser fordelingen av ansvar mellom de forskjellige foretak i byggesaken. Kommunens oppgave er begrenset til å godkjenne eller komme med innsigelser til tiltakshavers forslag.

Ansvarsområdene skal plasseres i en tiltaksklasse ut fra en vurdering av vanskelighetsgrad for gjennomføring av arbeidene og konsekvens av feil i det ferdige tiltak. I forskriften er det beskrevet 3 tiltaksklasser.

Kontrollopgaven og oppgaven med selve prosjekteringen eller utførelsen anses å være av samme vanskelighets- og konsekvensgrad og legges derfor i samme tiltaksklasse.

Plassering i en tiltaksklasse vil alltid være en skjønnsmessig vurdering. Hovedansvaret for dette ligger hos ansvarlig søker. I gråsoner mellom tiltaksklasser bør det legges større vekt på foretakenes

styringssystemer. Dette er spesielt viktig der konsekvensen av feil kan bli stor og hvor kvalitetssikringen kan være avgjørende.

Kravene som følger av godkjenningsforskriften er minimumskrav til tiltak og foretak. Om tiltakshaver ønsker å benytte foretak med høyere kvalifikasjonsnivå enn det minimum som er påkrevet, må et slik forslag aksepteres av kommunen.

I seneste utgave av godkjenningskatalogen utgitt i løpet av 2002, er det nærmere beskrevet hvordan tiltaksklasse skal fastsettes.

Kap. V Lokal godkjenning av foretak mv for ansvarsrett

§ 16 Lokal godkjenning av foretak

Etter plan- og bygningsloven skal utarbeidelse av søknadsdokumentasjon, prosjektering, utførelse og kontroll utføres av foretak som har et direkte ansvar overfor bygningsmyndighetene. Alle ansvarlige foretak innenfor de forskjellige funksjoner av et tiltak skal godkjennes av kommunen (lokal godkjenning). Disse oppgavene kan deles opp slik at flere foretak har ansvar for sin del. Det må da fremkomme entydig av søknadsdokumentasjonen hvem som har ansvar for hva og hvordan «grensesnitt» mellom fagområdene blir ivaretatt.

For å få ansvar i den enkelte sak må foretakene søke kommunen om å få tildelt ansvarsrett. Kommunen skal da vurdere foretakets fagkvalifikasjoner opp mot de faglige kvalifikasjoner tiltaket krever. Hvis foretaket har sentral godkjenning som tilsvarer oppgaven foretaket ønsker å påta seg ansvar for, skal denne normalt legges til grunn uten ytterligere vurdering (jf. pbl. §§ 93 b nr. 2 og 98 nr. 2). Hvis foretaket ikke har sentral godkjenning, må kommunen selv vurdere foretakenes kvalifikasjoner etter reglene i GOF. Finner kommunen at foretakene har tilstrekkelig kvalifikasjoner til å gjennomføre tiltaket, skal ansvarsrett gis.

En rekke oppgaver vil være så enkle at det er åpenbart unødvendig å stille krav om byggefaglig utdannelse eller erfaring for å sikre at tiltaket blir utført i samsvar med tillatelsen eller bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven. Ansvaret for at oppgaven blir utført i samsvar med tillatelsen og regelverket vil da ligge hos tiltakshaver.

Det er ikke adgang til å legge vekt på lokale hensyn i vurderingen når kommunen utsteder lokal godkjenning. F.eks. er det ikke adgang til å legge vekt på at lokale foretak eller lokale personer bør gis

personlig godkjenning som følge av lokalpolitiske interesser og et ønske om å støtte disse ved bruk av godkjenningsreglene.

Virkningene av at et foretak som har mistet sin sentrale godkjenning og deretter søker om lokal godkjenning er nærmere beskrevet i § 27 i veiledningen.

Forskjellen på sentral og lokal godkjenning

Ved sentral godkjenning vurderer Statens bygningstekniske etat et foretaks kvalifikasjoner på *generell* basis. Det gis ikke ansvar i den enkelte byggesak.

Ved lokal godkjenning gir kommunen foretakene ansvar (ansvarsrett) i den *enkelte* byggesak. Har foretakene sentral godkjenning skal denne som nevnt legges til grunn uten ytterligere vurdering når de samsvarer med oppgavene foretaket skal gjøre i tiltaket.

I Mange saker foreligger ikke en sentral godkjenning eller foretakets sentrale godkjenning dekker ikke alle oppgaver i tiltaket. Kommunen må i slike tilfelle vurdere foretakenes kvalifikasjoner opp mot tiltaket. I denne vurderingen skal reglene i GOF følges. Dersom vilkårene i forskriften er oppfylt skal godkjenning gis. Kommunen har ikke adgang til å vurdere hensiktsmessigheten ut fra et mer eller mindre «fritt» skjønn - og eventuelt nekte lokal godkjenning ut fra en slik vurdering, se § 10 i veiledningen.

Foretak med sentral godkjenning

Sentral godkjenning skal normalt legges til grunn av kommunen uten ytterligere vurdering. Dette fordi foretakets kvalifikasjoner allerede er vurdert av Statens bygningstekniske etat. Da skal ikke kommunen foreta en ny vurdering om foretaket er tilstrekkelig kvalifisert.

Selv om sentral godkjenning i utgangspunktet skal legges til grunn kan det tenkes tilfeller hvor kommunen sitter inne med opplysninger om at foretaket likevel ikke oppfyller forskriftens krav. I slike tilfeller kan kommunen kreve at foretaket dokumenterer særskilt at foretaket oppfyller kravene. Dersom det viser seg at foretaket ikke gjør det, skal kommunen avslå søknad om ansvarsrett og bør varsle Statens bygningstekniske etat om forholdet.

Forhåndsvurdering av kvalifikasjoner

Av forskjellige årsaker vil en del foretak velge å ikke bli sentralt godkjent. Kommunen skal da vurdere foretakenes kvalifikasjoner i hver enkelt byggesak foretaket søker om ansvarsrett i. Det er lite hensiktsmessig at foretaket sender inn alle sine papirer på ledelsens utdanning og praksis hver gang. Kommunen har ikke hjemmel til å utstede generelle godkjenninger. Det er det kun Statens bygningstekniske etat som har. Men for å spare tid kan kommunen lage et arkiv hvor de oppbevarer dokumentasjonen på foretakenes kompetanse. Kommunen må likevel vurdere foretaket opp mot den enkelte sak.

Som ledd i en helhetsvurdering av foretakets kvalifikasjoner kan kommunen også legge vekt på prosjektorganiseringen for det enkelte tiltak. Dette i tillegg til vurderingen av utdanning og praksis hos den faglige ledelse, jf. kap. III. Informasjon om prosjektorganiseringen skal imidlertid kun fremlegges når kommunen uttrykkelig ber om det, jf. § 16 nr. 6. Kommunen bør derfor kun forlange informasjon om prosjektorganiseringen der dette vil være hensiktsmessig i kvalifikasjonsvurderingen. Dette kan f.eks. være tilfelle der faglige ledere kompletterer hverandre med hensyn til utdannings- og praksiskravene i kap. III. Det kan også være nyttig for større tiltak der kommunen er usikker på foretakets

gjennomføringsevne. Informasjon om prosjektorganiseringen vil her kunne gi utfyllende kriterier for en nærmere vurdering av foretakets kvalifikasjoner og gjennomføringsevne. Hvorvidt prosjektorganiseringen legges til grunn for godkjenning beror på om den virker troverdig som grunnlag for å gjennomføre prosjektet med den nødvendige kvalitet.

Ansvarsområde

Det skal fremkomme av søknaden hva det enkelte foretak påtar seg ansvar for. Dette kan gjøres på følgende måte:

I kontrollplan for prosjektering og utførelse skal det beskrives hvilke prosjekterings- og utførelsesoppgaver et tiltak består av. Videre skal det beskrives hvilke kontrolloppgaver som er aktuelle. Hver oppgave (eller fagområde) skal gjenfinnes på en søknad om ansvarsrett der et foretak bekrefter at de ønsker å påta seg ansvar for oppgaven. Kontrollplanen og de enkelte søknader om ansvarsrett blir sammen en ansvarsoppgave for prosjektet (jf. plan- og bygningslovens §§ 93 b nr. 2 og 98 nr. 2 og SAK §§ 14. nr. 2 og 15 nr. 2).

Antall ansvarlige foretak og underentreprenører

I mange byggesaker bør en avgrense antallet ansvarlige foretak for å hindre en for stor oppsplitting av ansvaret. Underentreprenører (og underrådgivere) behøver ikke å ha en selvstendig ansvarsrett. I de tilfeller der underentreprenøren utfører arbeid som hovedentreprenøren selv ikke har kompetanse til å utføre, kan kommunen gi hovedentreprenøren ansvarsrett mot at han pålegges å benytte foretak som er kvalifisert i samsvar med reglene i GOF (jf. plan- og bygningslovens § 98. nr 2). Det er lagt til grunn i praksis at tilsvarende ordning kan benyttes i forhold til prosjekterende foretak som benytter underrådgiver.

Kommunen kan ikke nekte kvalifiserte underentreprenører og rådgivere å påta seg ansvar. Dette er derimot ikke heldig da ansvaret ofte blir mer uklart jo mer det splittes opp. Kommunen bør derfor oppfordre tiltakshaver å sikre seg slik at ansvaret ikke blir splittet opp på for mange foretak.

Tilbaketrekking av ansvar og skifte av foretak

Det er full adgang for søker selv å trekke tilbake søknad om lokal godkjenning. Dette vil f.eks. være aktuelt dersom et foretak finner ut at det likevel ikke vil påta seg arbeidet eller hvor tiltakshaver av en eller annen grunn plutselig ønsker at et annet foretak skal utføre oppgaven. Det er også full adgang til å skifte foretak underveis i byggeprosessen. Men et foretak er bundet av det ansvaret det har påtatt seg for de arbeider som allerede er utført. For disse arbeidene kan foretaket ikke trekke tilbake ansvarsretten. Kommunen bør ved skifte av ansvarlig foretak påse at det blir laget en beskrivelse med oversikt over utførte oppgaver. Dette vil særlig være av interesse for det foretaket som overtar oppgaven som ansvarlig foretak. Gjøres ikke dette, kan det bli tvist om hvem som har ansvaret for nye feil som avdekkes.

§ 17 Personlig godkjenning

1. Personlig godkjenning i særlige tilfeller

Bestemmelsen gir kommunen adgang til å gjøre unntak fra hovedregelen om at godkjenning kun skal gis foretak. Kommunen kan i «særlige tilfeller» gi personlig godkjenning til faglig kvalifisert person. Kravene til dokumentasjon i kapitlene II og III gjelder tilsvarende her.

Dersom personen driver byggevirksomhet som enkeltmannsforetak omfattes han ikke av denne bestemmelsen. I slike tilfeller er det enkeltforetaket som skal godkjennes. Uttrykket «særlige tilfeller» er anvendt for å understreke betydningen av at slik godkjenning er et unntak fra hovedregelen og at godkjenning ikke skal gis annet enn hvor det foreligger gode grunner for det. Det er ikke meningen at kvalifikasjoner som skal kreves, skal legges på et lavere nivå. § 17 nr. 1 skal ikke være en åpning for de som ikke oppfyller kravene til kvalifikasjoner etter reglene i GOF § 17 nr. 1 er kun ment å åpne for at en i spesielle tilfeller kan gi godkjenning til personer. I vurderingen skal det legges vekt på om vedkommende har langvarig og relevant erfaring og eventuell utdanning.

Statens bygningstekniske etat har trukket opp følgende retningslinjer for når bestemmelsen kan brukes:

Hvor det er nødvendig å innhente spesiell faglige kvalifikasjoner hos personer som ikke er registrert som foretak (enmannsforetak). F.eks. kunnskap som ikke er spesielt knyttet til byggesak og som derfor ikke normalt finnes blant godkjente foretak etter plan- og bygningsloven eller kunnskap som er vanskelig å oppdrive.

Markedsmessige forhold kan gjøre at få eller ingen foretak er ledig for tiden. Dette bør ikke hindre tiltakshaver å realisere prosjektet dersom tilstrekkelig kompetanse kan innhentes ved personlig godkjenning. I slike tilfeller bør en imidlertid kreve samme kvalifikasjoner som for foretak.

Frivillige foreninger (f.eks. idrettsforeninger) ønsker fra tid til annen å bygge klubbhus eller andre lignende tiltak ved «dugnadsarbeid». Her bør foreningen kunne tilknytte seg personer med tilstrekkelig kompetanse til hjelp for utføring av byggearbeidene dersom de har personer som er i stand til å utføre arbeidene på en tilfredsstillende måte.

2. Personlig godkjenning for arbeid på egen eiendom til eget bruk (selvbyggeren)

Det er lov å være selvbygger i Norge. GOF § 17 nr. 2 åpner for personlig godkjenning for den som ønsker å bygge til eget bruk. Vilkårene er for det første at det dreier seg om bolig- eller fritidsbygning (helårsbolig, fritidsbolig og garasje, uthus, påbygg, tilbygg o.l.). Eiendom til annet formål (f.eks. næringsseiendom) faller utenfor. Videre må det gjelde byggverk til «selvbyggerens» eget bruk. Dvs. at enebolig (eventuelt med sekundærleilighet) omfattes mens tomannsbolig faller utenfor. Også rekkehus faller av samme grunn utenfor.

Forutsetningen er at tiltaket ligger innenfor tiltaksklasse 1. Dersom deler av tiltaket ligger innenfor andre tiltaksklasser vil det likevel kunne gis personlig godkjenning for de tiltak som kommer inn under tiltaksklasse 1. De deler av tiltaket som overstiger dette faller utenfor § 17 nr. 2.

Personlig godkjenning etter § 17 nr. 2 kan gis til alle funksjoner: Ansvarlig søker, ansvarlig prosjekterende, ansvarlig utførende, ansvarlig samordner og ansvarlig kontrollerende. Når det gjelder kontrolldelen kan kommunen vurdere uavhengig kontroll.

Den som søker om etter § 17 nr. 2 må sannsynliggjøre ved dokumentasjon at han har tilstrekkelige kvalifikasjoner. Tidligere erfaringer må tillegges vekt. Har vedkommende tidligere f.eks. bistått ved andres «selvbyggerier» eller vært ansatt i foretak som driver tilsvarende virksomhet vil dette veie tungt ved kommunens godkjenning. Også kurs som vedkommende har gjennomført er relevant i vurderingen.

Forutsetningen er at vedkommende sannsynliggjør at arbeidet vil bli utført i samsvar med plan- og bygningsloven og dens underliggende regelverk. Dette antas å være tilfellet når:

det foreligger kontrollerte tegninger,
vedkommende vil følge anerkjente anvisninger for arbeidet (f.eks. følger Byggforskserien fra NBI)

Kravene i kapitlene II (krav til foretakenes system) og III (krav til utdanning og praksis - faglige ledelse) kommer ikke til anvendelse.

§ 18 Gebyr for lokal godkjenning

Gebyr for lokal godkjenning følger reglene for gebyrfastsettelse i plan- og bygningslovens § 109. Gebyret skal gå til hel eller delvis dekning av kommunens utgifter ved saksbehandlingen. § 109 gir ikke hjemmel til å kreve gebyr som overstiger kommunens gjennomsnittlige utgifter ved byggesaksbehandlingen, dvs selvkost.

Gebyr for lokal godkjenning skal ta hensyn til om det foreligger sentral godkjenning. Dette fordi kommunens arbeid med godkjenningen blir enklere når sentral godkjenning som samsvarer med det aktuelle tiltak foreligger. Statens bygningstekniske etat har da allerede vurdert foretakets fagkvalifikasjoner.

§ 19 Foretakets opplysningsplikt. Endringer m m

Foretak og andre med lokal godkjenning plikter, inntil byggesaken er avsluttet, å melde fra til kommunen dersom de ikke lenger oppfyller forutsetningene for godkjenningen. Dette vil være mest aktuelt hvis personer innen den faglig ledelse slutter eller blir sykmeldt over så lang tid at de ikke kan øve innflytelse på prosjektet. Melding om dette må sendes kommunen så raskt som mulig.

§ 20 Tilbaketrekking av lokal godkjenning

Tilbaketrekking av lokal godkjenning av ansvarsrett er hjemlet i plan- og bygningslovens § 93 b nr. 3 for ansvarlig søker, prosjekterende og kontrollerende og i § 98 nr. 4 for ansvarlig utførende og samordner.

GOF § 20 gir mer detaljerte regler. Etter § 20 kan ansvarsretten trekkes tilbake dersom den ansvarlige i «vesentlig grad har unnlatt» å gjøre sin oppgave i samsvar med bestemmelser gitt i eller i medhold av loven og har unnlatt å følge pålegg fra kommunen om å rette avvik. Loven åpner imidlertid for at ansvarsretten kan trekkes tilbake når som helst (pbl. §§ 93 b og 98 nr. 4). Det antas derfor at lokal godkjenning i enkelte tilfeller må kunne trekkes tilbake selv om kommunen ikke har gitt pålegg om retting.

Det kreves at vedkommende foretak i «vesentlig grad» har brutt sine plikter. Dette innebærer at ikke et hvilket som helst brudd kan begrunne en tilbaketrekning. Hva som skal til, må baseres på en helhetsvurdering hvor flere forhold spiller inn.

Et sentralt moment i vurderingen er overtredelsens art og grovhet. Hvis foretakets kvalitetssystem har store mangler eller hvor overtredelsen innebærer en fare for helse, miljø eller sikkerhet, kan det bli tale om tilbaketrekking. Tilbaketrekkingen må ikke gå lenger enn nødvendig. I noen tilfeller kan f.eks. feilen ha sin årsak i manglende kompetanse på ett ansvarsområde eller i en funksjon, samtidig som det

ansvarlige foretak anses kompetent på andre områder det er godkjent for. En eventuell tilbaketrekking kan da begrenses til det godkjenningområdet hvor ulovligheten er gjort. Et eksempel er der hvor det ansvarlig utførende foretak også er godkjent for egenkontroll, og kontrollen har sviktet. Da kan reaksjonen være begrenset til å kreve uavhengig kontroll.

Tilbaketrekking må videre sees i sammenheng med lovens øvrige sanksjoner, se plan- og bygningslovens § 116 b. Det må foretas en totalvurdering av overtredelsen før en enkelt sanksjon blir anvendt. Sanksjonen må stå i rimelig forhold til den foreliggende ulovlighet. Det skal derfor ved vurderingen legges vekt på hvor alvorlig konsekvensen av unnlatsen er i forhold til den konsekvens en tilbaketrekking vil få. Dette er ikke annet enn det som følger av forvaltningsrettens ulovfestede regler om myndighetsmisbruk. I avgjørelsen bør en ta hensyn til grad av uaktsomhet eller skyld hos aktøren. Relevante momenter vil også være overtredelsens grovhet, og de skadevirkninger de medfører. Likeledes bør en ta hensyn til hvilke fordeler tiltakshaver eller det aktuelle foretak har oppnådd ved det ulovlige.

Ansvarlig søker

Ansvarlig søker vil kunne fratras ansvarsretten hvis foretaket ved gjentakende anledninger leverer søknader med mangler som medfører at kommunen ikke kan ta saken opp til behandling eller når foretakene ikke vil rette opp de feil og mangler ved søknadsdokumentasjonen som kommunen har påvist. Søknaden må da returneres uten at kommunen har fattet vedtak i saken.

Ansvarlig prosjekterende og ansvarlig utførende

Ansvarlig prosjekterende og ansvarlig utførende vil kunne fratras ansvarsretten ved at foretakene unnlater å rette opp feil eller mangler som er påvist ved kontroll eller når vesentlige feil eller mangler påviselig skyldes manglende kvalifikasjoner eller system. Gjentakende feil eller mangler som ikke i seg selv er «vesentlige» kan medføre tilbaketrekking hvis disse skyldes at foretaket mangler vilje eller evne til å hindre at slike feil og mangler oppstår.

Ansvarlig samordner

Ansvarlig samordner vil kunne fratras ansvarsrett dersom foretaket forsettlig eller uaktsomt:

- gir feil eller mangelfulle opplysninger i dokumentasjonen (kontrollerklæringen) som legges til grunn for brukstillatelse og ferdigattest.
- unnlater å melde vesentlige forhold som strider mot vilkår i tillatelsen eller i byggebestemmelsene.

Ansvarlig kontrollerende

Ansvarlig kontrollerende vil kunne fratras ansvarsrett ved at foretaket forsettlig eller uaktsomt unnlater å kontrollere forhold som det har påtatt seg ansvar for i henhold til ansvarsrett og godkjent kontrollplan eller gitt feil eller mangelfulle opplysninger eller dokumentasjon om foretatt kontroll.

Kommunens reaksjon

Hvis kommunen ved stikkprøver oppdager feil ved prosjektering eller utførelse, kan dette være en indikasjon på svikt i kontrollen. Kommunen bør derfor henvende seg til det kontrollansvarlige foretaket for å be om en redegjørelse på hva som eventuelt har sviktet og hvorfor, samt en beskrivelse av hvilke tiltak som vil bli satt i verk for å hindre gjentakelse. Det kontrollansvarlige foretak skal be ansvarlig prosjekterende /utførende rette opp feilen. Det er viktig å sørge for at kommunikasjonen mellom kommune og prosjekterende/utførende i størst mulig grad går igjennom kontrollansvarlige foretak. Hvis ikke kan en risikere at disse blir satt på «sidelinjen».

Avdekkes «vesentlig svikt» i kontrollen (ingen kontroll, systematisk svikt i kontrollen, gjentakelse av mindre vesentlig svikt når dette er påpekt tidligere o.l.), kan kommunen stanse arbeidene for hele eller deler av tiltaket inntil det påtalte forhold er brakt i orden. Kommunen kan i den forbindelse kreve at et annet foretak skal overta som ansvarlig kontrollerende (jf. plan- og bygningslovens § 97 nr. 2).

Varsel og advarsel om tilbaketrekking

Før vedtak fattes, skal kommunen «påse at saken er så godt opplyst som mulig», se forvaltningsloven § 17. Videre er det også viktig at det berørte foretak får underretning om hva som skjer, slik at det har muligheter for å utøve sine rettigheter og gi uttalelse. Før det fattes vedtak om tilbaketrekking må derfor kommunen gi varsel med frist til å uttale seg. Varsel bør gis så raskt som mulig etter at forholdene er oppdaget. Ved stans i arbeidene kan varsel innarbeides i eller sendes samtidig som pålegg om stans av arbeidene. I varselet skal det gis en frist til uttalelse: Hvor lang frist som skal gis vil bero bl.a. på hvor mye saken haster og vanskelighetsgrad, og kan vanligvis settes til 2 uker.

Etter plan- og bygningslovens § 10-1 skal kommunen føre tilsyn med at loven overholdes i kommunen. I dette ligger det også i utgangspunktet en viss plikt til å anvende bestemmelsene når vilkårene for det er tilstede. Det er viktig at sanksjonsreglene brukes slik at systemet fungerer og en oppnår den tilsktede virkning. Kommunen bør være varsom med å trekke tilbake godkjenningen dersom det er usikkert hva foretaket faktisk har påtatt seg ansvaret for, eller det ansvarlige foretak sannsynliggjør at feilen skyldes forhold som foretaket ikke er herre over.

Ved mindre overtredelser vil det være tilstrekkelig å gi foretaket en advarsel. Gjentatte advarsler kan i sin tur gi grunnlag for tilbaketrekking av godkjenning. Slike gjentatte advarsler kan også føre til at foretaket ikke får godkjenning senere. Advarsel skal alltid rapporteres til Statens bygningstekniske etat.

Kommunen og fylkesmannen har plikt til å rapportere vedtak om tilbaketrekking av lokal godkjenning til Statens bygningstekniske etat. Meldingen bør inneholde begrunnelsen for tilbaketrekkingen. Dette som grunnlag for eventuell vurdering av tilbaketrekking av sentral godkjenning. Særlig kommunene vil sitte med omfattende opplysninger om hvordan foretakene fungerer i forhold til godkjenningskravene. Dette er opplysninger som også vil være av stor betydning for andre kommuner, framtidige tiltakshavere, andre medkontrahenter og ikke minst Statens bygningstekniske etat.

Saksbehandling

Tilbaketrekking av lokal godkjenning er et enkeltvedtak. Dette innebærer at forvaltningslovens regler om saksbehandling forut for et slikt vedtak gjelder. I plan- og bygningslovens §§ 93 b nr. 3, 98 nr. 4 og GOF § 20 nr. 2 er det oppstilt krav om at den ansvarlige skal gis anledning til å uttale seg før slikt vedtak treffes. Der det er anledning til det vil det kunne settes vilkår i varselet om forhold av betydning for ansvarsretten som må rettes opp for at godkjenningen ikke skal tilbakekalles. For eksempel vil det kunne kreves at interne rutiner forberedes, at man skaffer seg nødvendig kompetanse mv. Tilbaketrekking av lokal godkjenning kan påklages til fylkesmannen.

Dersom godkjenningen blir trukket tilbake, må den ansvarlige stanse det aktuelle arbeid. Inntil nytt ansvarlig foretak er godkjent, vil ikke arbeidet kunne gjenopptas. Det må gjøres klart om det nye ansvarlige foretaket bare er ansvarlig for arbeid og oppgaver utført etter skifte av ansvarlig foretak. Hvis ikke annet fremgår vil det være tilfellet.

Dersom kommunen eller fylkesmannen trekker tilbake en lokal godkjenning, skal Statens bygningstekniske etat varsles. Det samme gjelder gitte advarsler, uansett om det aktuelle foretak er sentralt godkjent eller ikke, jf. GOF § 20 nr. 3.

Kan et foretak få ny lokal godkjenning etter at det har blitt fratatt ansvarsretten?

Ny godkjenning kan gis dersom foretaket på ny dokumenterer at det oppfyller vilkårene etter denne forskrift. Det må da sendes inn en ny søknad hvor det legges fram dokumentasjon på hvilke tiltak foretaket har gjennomført for å hindre at tilsvarende situasjoner oppstår. Det overordnede vurderingstemaet er om årsaken til ulovligheten er fjernet.

§ 21 Klage - lokal godkjenning

Vedtak om lokal godkjenning, avslag på søknad om lokal godkjenning og vedtak om tilbaketrekking, er enkeltvedtak som kan påklages av *parter* og andre med *rettslig klageinteresse*. Kommunale henvendelser og innrapporteringer til Statens bygningstekniske etat er ikke å anse som enkeltvedtak og kan således ikke påklages.

Fylkesmannen er klageorgan når det gjelder lokal godkjenning. Dette kan skje som egen sak eller som del av byggesaken ellers, avhengig av om spørsmålet er skilt ut som egen sak i kommunens behandling. Fylkesmannens vedtak er endelig og kan ikke påklages videre. Klagen til Fylkesmannen sendes til den kommunen som har truffet vedtaket.

Fylkesmannen skal i sin behandling vurdere både de rent rettslige spørsmål i forbindelse med klagen og de spørsmål som hører inn under forvaltningslovens frie skjønn, se forvaltningsloven § 34. Dersom det er nødvendig, kan det hentes inn nødvendig sakkyndig bistand fra Statens bygningstekniske etat.

Enkeltvedtak kan påklages av part eller annen med rettslige klageinteresse.

Hvem som er å anse som part er definert i forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav e, hvor det står at en part er en person som avgjørelsen retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder.

For å ha «rettslig klageinteresse», kreves at en har en viss tilknytning til vedkommende sak. Vedtaket trenger nødvendigvis ikke å ha rettslige konsekvenser for klageren. Det er tilstrekkelig at vedkommendes interesse er av en slik karakter og styrke at det er rimelig å gi ham rettskrav på å få vedtaket overprøvd. Gode grunner taler imidlertid for at klageinteressen vurderes strengt her. Det er forutsatt i Ot.prp. nr. 39 (1993-94) s. 103. Klageinteressen må vurderes opp mot temaet for klagesaken, som f.eks. vil være knyttet til om godkjenning er avslått. Klager ut fra for eksempel konkurransemessige hensyn bør undergis særskilt vurdering av om rettslig klageinteresse foreligger, før den eventuelt avvises. Dette gjelder f.eks. firma som ønsker å påklage et vedtak om godkjenning fordi de ønsker å styrke sin posisjon i markedet. Det samme gjelder for organisasjoner som opptrer for å fremme sine medlemmers markedsinteresser.

GODKJENNING AV FORETAK FOR ANSVARSRETT

Når det gjelder foretak, vil både foretaket som sådan og den eller de personer som foretakets godkjenning i realiteten baseres på, kunne klage. Også tiltakshaver og bransjeorganisasjoner vil kunne ha klageinteresse.

Kap. VI Sentral godkjenning av foretak

§ 22 Sentral godkjenning

Sentral godkjenning er et hjelpemiddel i byggesaksbehandlingen ved at dokumentasjonen forenkles i den enkelte byggesak. Foretak med sentral godkjenning vil kunne oppnå raskere og enklere kommunal byggesaksbehandling samt lavere byggesaksgebyrer. Sentral godkjenning gis av Statens bygningstekniske etat.

Vedtak om sentral godkjenning skal normalt legges til grunn for den lokale godkjenning. Skulle kommunene sitte inne med opplysninger som taler mot å gi foretak godkjenning for ansvarsrett, har kommunen anledning til å foreta en egen vurdering og eventuelt «overprøve» den sentrale godkjenningen. Kommunen oppfordres i slike tilfeller til å underrette Statens bygningstekniske etat slik at den sentrale godkjenningen kan revurderes.

Mens lokal godkjenning innvilges i forbindelse med konkrete tiltak, er den sentrale godkjenningen av generell karakter og gjelder i 3 år, jf. GOF § 23. Sentral godkjenning gis kun til juridiske personer, dvs. foretak, organisasjoner og offentlige organer. Forskriften åpner ikke for å gi enkeltpersoner sentral godkjenning. Se merknadene til § 17. Se også kommentarene til § 4.

§ 23 Godkjenningens varighet. Fornyelse

Sentral godkjenning gis for 3 år og fornyes såfremt foretaket dokumenterer at det fortsatt tilfredsstillende vilkårene for godkjenning. Fornyelse skjer ved at vedkommende foretak melder fra til Statens bygningstekniske etat innen 2 måneder før utløpet av godkjenningsperioden om at det fortsatt oppfyller vilkårene for godkjenning. Dersom søknad om fornyelse av godkjenning ikke er mottatt innen denne fristen, risikerer foretaket ikke å få den fornyet innen utløpsdatoen. Foretaket risikerer også å måtte gjennomføre en helt ny søknadsprosedyre.

Godkjenningsordningen kan ved fornyelsen foreta en ny kvalifikasjonsvurdering basert på tidligere mottatt dokumentasjon, men står fritt til å innhente nye opplysninger hvis dette anses nødvendig ut fra gjeldende dokumentasjonskrav. Endringer i praksis i den sentrale godkjenningsordningen kan medføre at tidligere gitte godkjenninger blir korrigert i forbindelse med fornyelse av godkjenningen.

§ 24 Søknad om sentral godkjenning av foretak av utøvere for ansvarsrett

Bestemmelsen gir regler for søknadens utforming og innhold. Statens bygningstekniske etat har utdypet dette i Godkjenningskatalogen.

Et foretak kan organiseres på ulike måter. Virksomhet kan i hovedsak drives i form av eeneierforetak (enkeltmannsforetak), ansvarlige selskaper og aksjeselskaper. Uavhengig av hvorledes foretaket har organisert sin virksomhet, oppstår spørsmålet om hvem som ved sin handlemåte kan binde foretaket overfor omverdenen. For ansvarlige selskaper og aksjeselskaper er spørsmålet nærmere regulert i spesiallovgivningen. I tillegg til selskapslovens og aksjelovens fullmaktsregler gjelder de vanlige avtalerettslige fullmaktsregler.

Søknad om sentral godkjenning for ansvarsrett skal sendes Statens bygningstekniske etat. Søknaden skal undertegnes. Skal man i det konkrete tilfelle avgjøre hvem som i et foretak er legitimert til å forplikte

foretaket på en slik måte, må man for det første se hen til den selskapsrettslige organisering, dernest om det foreligger fullmakt i kraft av de vanlige avtalerettslige regler.

I ansvarlige selskaper med styre er det i utgangspunktet styret som inngår avtaler på selskapets vegne. Hvis selskapet har daglig leder, er han imidlertid legitimert til å representere selskapet utad i alle saker som faller inn under hans myndighetsområde. Daglig leders myndighetsområde er som utgangspunkt knyttet opp mot den daglige ledelse av selskapet. Det er derfor i praksis vanlig at søknad om sentral godkjenning underskrives av daglig leder. Man kan imidlertid tenke seg at også andre personer har adgang til dette. Generelt kan man vel si at søknad kan undertegnes av person som i kraft av sin stilling eller annen fullmakt er legitimert til å forplikte foretaket.

§ 25 Sentral godkjenning av foretak innen tiltaksområder som behandles etter annen lovgivning

Statens bygningstekniske etat skal i nødvendig grad samarbeide med andre sektormyndigheter når det gjelder sentral godkjenning av foretak som utfører arbeid som behandles etter annet lovverk.

§ 26 Foretakets opplysningsplikt om endringer av betydning for den sentrale godkjenningen

For at godkjenningen skal virke etter sin hensikt, vil det være nødvendig med oppdatering og tilbakemelding. Det er nødvendig at foretaket opplyser om endringer som har betydning for godkjenningen. Dette vil gi det sentrale registeret en oppdatert troverdighet og innskjerpe bransjens ivaretagelse av egen kompetanse og kvalitetsnivå.

§ 26 pålegger foretak med sentral godkjenning av eget tiltak å melde fra til Statens bygningstekniske etat om endringer som har betydning for godkjenningen. Eksempler på slike endringer er:

- endring i den faglige ledelse. Med endring siktes det her til at den/de personer som er knyttet til foretakets godkjenning og har de påkrevde faglige kvalifikasjoner, ikke lenger er ansatt eller innehar tidligere funksjoner i foretaket.
- antallet av slikt personell er redusert i forhold til foretakets oppdragsportefølje slik at arbeider av betydning for oppfyllelse av myndighetskrav ikke står under reell faglig ledelse.

Permanente endringer i foretakets ledelse, vesentlig omorganisering av foretaket, avvikling eller konkursbehandling er foretaket pliktig til å melde så raskt som mulig.

§ 27 Tilbaketrekking av sentral godkjenning

I plan- og bygningslovens § 98 a og GOF § 27 omhandles tilbaketrekking av sentral godkjenning. I likhet med tilbaketrekking av lokal godkjenning kreves det at overtredelsen skal være vesentlig. Alternativt kan sentral godkjenning trekkes tilbake ved gjentatte advarsler, dersom foretaket ikke innehar de nødvendige kvalifikasjoner, eller der det på annen måte ikke oppfyller vilkårene for godkjenning. Det er Statens bygningstekniske etat som treffer vedtak om tilbaketrekking. Klage på slik tilbaketrekking behandles av Klagenemnda.

Virkning av tilbaketrukket sentral godkjenning

Foretaket som allerede har ansvarsrett

Foretak som allerede har ansvarsrett og samtidig mister sin sentrale godkjenning, medfører dette ikke automatisk til at foretaket også skal miste ansvarsrett i pågående prosjekter. Det gir imidlertid et

grunnlag for kommunen til å føre et aktivt tilsyn med foretakets arbeider. Det kan også føre til behov for uavhengig kontroll i stedet for egenkontroll. Det mest praktiske er å vurdere skifte av kontrollform i forbindelse med tilsyn. Dersom tilsynet viser at alt fungerer tilfredsstillende i det aktuelle prosjektet, er det liten grunn til å endre kontrollform.

Det anbefales skifte av kontrollform hvor tilsynet ikke gir tillit til at prosjektet gjennomføres tilfredsstillende. Hjemmel for å kreve skifte av kontrollform er gitt i plan- og bygningslovens § 97 nr 2 annet ledd som er utdypet i SAK § 25.

Dersom det avdekkes grove avvik, kan det være riktig å vurdere tilbaketrekking av ansvarsretten også i det aktuelle prosjektet. Hjemmel for slik tilbaketrekking er gitt i plan- og bygningslovens § 98 nr 4, se også GOF § 20 og SAK § 29 nr 3. Foretaket skal varsles og skal kunne uttale seg før tilbaketrekking skjer. Når kommunen finner det nødvendig, kan den straks sette godkjenningen ut av kraft inntil saken er endelig avgjort.

Ved oppdagelse av vesentlig svikt i kontrollen kan kommunen gi pålegg om stans av tiltaket inntil det påtalte forhold er brakt i orden.

Foretak som søker ansvarsrett

Foretak som har mistet sin sentrale godkjenning har ingen dokumentasjon fra den sentrale ordningen å vise for seg. Slike foretak må derfor dokumentere systemene og kvalifikasjonene etter hovedreglene i den enkelte byggesaken.

Det at et foretak har mistet sin sentrale godkjenning kan være grunn nok til å føre tilsyn med foretakets systemer som del av behandlingen av søknad om ansvarsrett, utover det å akseptere egenerklæring for foretakets systemer. Det kan være grunn til å vurdere kontrollplanens egnethet for det tiltaket, herunder vurdere bruk av uavhengig kontroll for å skaffe bedre visshet om at tiltaket blir riktig gjennomført.

Kommunens erfaring med foretaket, også etter tilsyn, kan gi grunnlag for å nekte ansvarsrett lokalt.

Ingen adgang til å nekte godkjenning på generelt grunnlag

Det at et større foretak har sviktet i ett eller flere tiltak, og derfor har mistet sentral godkjenning, kan være en indikasjon på at foretaket ikke bør ha ansvarsrett i byggesaker. Samtidig kan det være forskjeller fra del til del av foretaket og fra region til region. Det er derfor ingen grunn til generelle avslag på søknader om ansvarsrett for slikt foretak. Vurderingen i forhold til plan- og bygningslovgivningens regler må utføres konkret og med varsomhet i den enkelte byggesaken.

§ 28 Register over foretak med sentral godkjenning

Registeret, som skal inneholde opplysninger om organisasjonsnummer, godkjenningsområde og godkjenningens varighet, er offentlig og vil gi god oversikt over godkjente foretak.

Registeret er lagt ut på internett for å lette tilgangen for brukerne. Adressen er: www.be.no

§ 29 Gebyr for sentral godkjenning

Gebyrene er fastsatt av Kommunal- og regionaldepartementet, se om gebyrene på internett: www.be.no

§ 30 Klage

Vedtak om sentral godkjenning truffet av Statens bygningstekniske etat, kan påklages til Klagenemnda av parter og andre med rettslig klageinteresse. Se for øvrig merknader til § 21 om klageretten ved lokal godkjenning. Klagenemndas avgjørelser kan ikke påklages.

§ 32 Overgangsbestemmelser

Forskriften er endret slik at de sentrale godkjenningene skal vare i tre år, mot tidligere to år i dag. Godkjenninger som allerede er godkjent for to år når forskriften trer i kraft, forlenges automatisk med 12 måneder. Dette berører imidlertid ikke de lokale godkjenningene.

Kap. VII Ikraftsetting og overgangsordninger

§ 31 Ikrafttredden

Forskriftens regler om sentral godkjenning trådte i kraft 1. april 1997, mens resten av forskriften trådte i kraft 1. juli 1997. De siste endringene som ble vedtatt 29. august 2001 trådte i kraft 1. januar 2002.

§ 32 Overgangsbestemmelser

Overgangsreglene gjelder kun lokal godkjenning.

I en overgangsperiode fram til 31. desember 2000 var det tilstrekkelig at foretakene kun ved en egenerklæring dokumenterte at de var i ferd med å utvikle styringssystemer og at de faglige lederne oppfylte forskriftens krav til utdanning og praksis. Bakgrunnen for overgangsordningen var at det for en del foretak tok noe tid å få systemene på plass etter at forskriften ble satt i kraft.

Overgangsordningen opphørte 1. januar 2001. Nå er det ikke lenger noen lempelser i dokumentasjonen for lokal godkjenning av foretak. Alle foretak som skal godkjennes for ansvarsrett skal nå ha ferdige utviklede og innførte styringssystemer som sikrer at byggverket stemmer med reglene. Den faglige ledelsen må dokumentere at kvalifikasjonene er på plass.